

**ВІДТВОРЕННЯ СЕМАНТИКИ ОКЛИЧНИХ
РЕЧЕНЬ В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

У процесі мовного опосередкування емоційність (емоції) як психічне явище трансформується в емотивність (емотиви), що є мовним явищем, за допомогою одиниць усіх рівнів мови – фонетичного, морфологічного, лексичного, синтаксичного тощо. На синтаксичному рівні емотивну функцію мови реалізують окличні речення, при цьому окличність – засіб вираження емотивності [1, с. 12]. Серед спеціальних розробок з питань, пов'язаних із вивченням емоційної реакції мовця, можна виокремити праці Ф. Бацевича, В. Богданова, О. Бондарко, Т. Шмельової та інших. Природу окличних речень на текстовому матеріалі різних мов вивчали Г. Навчук, І. Пініч, П. Панічева, Т. Тришкіна-Аудія.

Текст – один із засобів реалізації соціально значимого акту мовного спілкування. Він може набувати параметрів структури, яка отримує статус художнього тексту, художнього твору. В теоретичній літературі поняття художній текст розуміють як “відмежований мовний макрооб’єкт, якому в результаті цілеспрямованої комунікативної діяльності надана конструктивна виразність, внутрішня та зовнішня форма, як комунікативну єдність, де кожен елемент “щось здійснює, для чогось існує” [3, с. 10]. З одного боку, окличні речення, вступаючи в синтаксичні зв'язки з мовними одиницями, що їх оточують, залежать від тексту, а з іншого – навпаки, виконують текстотвірну функцію.

У процесі дослідження було визначено, що найкраще відтворення семантичного потенціалу окличних речень показано в перекладі художнього твору Р. Дала «Чарлі та шоколадна фабрика», який характеризується високою частотністю вживання окличних речень. В даному творі окличність є синтезом емотивності та інтенсивності у вираженні суб'єктивної оцінки, які при перекладі виражаються в українській мові спеціальними вставними конструкціями, а іноді навіть реченнями з питальною семантикою. В процесі перекладу, автор не завжди повністю відтворює семантичний характер емоційно забарвлених висловлювань, проте в більшості випадків, окличність речень зберігається. Перекладач часто вдається як до граматичних так і лексичних трансформацій. Найчастіше автор перекладу застосовує трансформацію генералізації, тобто замінює одиницю мови-оригіналу, яка має більш вузьке значення, лексичною одиницею мови-перекладу з ширшим значенням, в даному випадку автор перекладу замінює цілі пропозиції: 'Perfectly true!' cried Grandma Josephine. 'And he sends them to all the four corners of the earth! Isn't that so, Grandpa Joe?' [4, с. 4]. – Свята

правда! – підтвердила бабуся Джозефіна. – А ще він розсилає їх по всьому світу! Це ж так, дідуню Джо? [2, с. 5]. Дуже часто для емоційного підсилення автор перекладу використовує емоційно забарвлену лексику, а саме сленгові слова. Рідше перекладач застосовує стилістичні трансформації такі як компресія та модуляція.

Отже, окличні речення як висловлення зі специфічним синтаксичним та графічним оформленням відіграють у художньому тексті важливу комунікативну роль – передати всі відтінки психоемоційної діяльності комунікантів. Переклад таких структур, як правило, носить комплексний характер і покликаний виражати емоційно-імпульсивну реакцію мовця, передавати його внутрішній емоційний стан в усіх його проявах, виражати оцінку та відношення мовця до фактів оточуючої дійсності, впливати на емоційну сферу адресата за допомогою вставних слів та вигуків. Семантичний аспект окличних речень досить влучно передається автором перекладу, хоча іноді, перекладач не зовсім точно відтворює інтенцію автора, тим самим видозмінює емоційний вплив висловлювань на читача.

Список літератури

1. Беседина Н. А. Восклицательные предложения в современном английском языке: семантика, грамматика и функциональные аспекты: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.04 “Германские языки”. – Санкт-Петербург, 1995. – 20 с.
2. Дал Р. Чарлі та шоколадна фабрика / перекл. з англ. В. Морозов. – К.: А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га, 2005. – 240 с.
3. Пініч І.П. Окличні висловлення в сучасному англomовному діалогічному дискурсі: семантика та функціонування: автореф. дис... канд. наук: 10.02.04 “Германські мови” / І.П. Пініч. – Київ, 2009. – 23 с.
4. Dahl R. Charlie and the Chocolate Factory / Roald Dalh. – London: Puffin Books, 1995. – 190 p.

*Науковий керівник: Крилова Т.В.,
канд. філол. наук, доцент*

УДК 629.73=03=111 (043.2)

Купцова І.О.

Національний авіаційний університет, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ АВІАЦІЙНИХ ТЕРМІНІВ

У сучасній лінгвістиці термінологія розглядається не просто як зібрання термінів, а як структурована підсистема мови, що включає в себе мікросистеми термінів. Авіаційна термінологія є досить цікавою,

перекладу відповідного періоду. Саме ці заходи дадуть можливість обґрунтування виявлених закономірностей розвитку перекладу.

Список літератури

1. Алексеева И.С. Введение в переводоведение / И.С. Алексеева. – М.: Академия, 2004. – 352 с.
2. Грабовский Н.К. Теория перевода / Н.К. Грабовский. – М.: Академия, 2007. – 544 с.

*Науковий керівник: Сидоренко С.І.,
канд. філол. наук, доцент*

УДК 8125=111 (043.2)

Кундюба Я.І.

Національний авіаційний університет, Київ

ВІДТВОРЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ

Все частіше володіння багатьма мовами розглядається як відображення культурного розмаїття, як суттєве досягнення людства, як найкраща гарантія взаєморозуміння між народами, як основна мета в галузі вивчення іноземних мов. Тому, адекватний переклад є однією з найважливіших проблем мовознавства та перекладознавства. У зв'язку з цим, актуальності набуває вивчення адекватних способів відтворення соціокультурних особливостей у процесі перекладу, а саме: історії, географії, державного устрою, особливостей побуту, традицій та звичаїв країни, а також професійної термінології певних галузей. Проблему дослідження відтворення соціокультурного аспекту у процесі перекладу художнього твору можна знайти на сторінках робіт Й. Я. Брайтінгера, В. В. Сафонова, В. П. Фурманової, К. Крамша, П. В. Сисоєва, В. В. Сафонової, М. Попової, М.В. Вербицької, І. А. Рябової та ін.

Соціокультурний компонент відображає міру володіння культурним надбанням суспільства і застосування його в соціальній діяльності окремого індивіда, конкретної соціально-професійної групи чи суспільства в цілому [1, с. 20]. Саме тому в основі відтворення соціокультурного компоненту лежать екстралінгвістичні знання, тобто, інформація, якою володіють як автор оригінального ресурсу, так і перекладач, що в результаті забезпечує взаєморозуміння при спілкуванні та сприйняття перекладеного матеріалу, адже розуміння передуює самому процесу перекладу. У теорії та практиці відтворення соціокультурного компоненту в процесі художнього